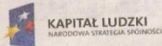
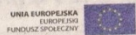

REKLAMA

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Pismo migowe, czyli wynalazek współczesności

Trzymając w ręku gazetę, czy odwiedzając bibliotekę lub księgarnię, trudno jest uwierzyć, że słowo pisane wszechobecne w naszym życiu dla polskiej społeczności Głuchych zostało właśnie wynalezione.

Powszechna opinia na temat Głuchych zakłada, że są to osoby, które nie słyszą i często nie mówią, ale potrafią czytać. Niestety, osoba, która nie nauczyła się języka polskiego, nie potrafi również czytać w tym języku – mówi Jakub Józefiak z firmy Czas Sp. z o.o., pomysłodawca nowatorskiego projektu pt. „Innowacyjne programy nauczania szansą na awans edukacyjny”.

Precyzyjna liczba osób z dysfunkcją słuchu jest trudna do oszacowania. W Polsce żyje około 45-50 tysięcy ludzi z uszkodzonym słuchem w stopniu znaczącym i głębokim, jednak przybliżone szacunki osób z tego rodzaju niepełnosprawnością w stopniu umiarkowanym wskazują, że może ich być nawet 900 tysięcy. Problemy społeczności niepełnosprawnych często są eksponowane w mediach, podejmuje się wiele inicjatyw zarówno na szczeblu krajowym, jak i samorządowym. Niewidomi mają dostęp do publikacji w języku brajla, niwelowane są bariery architektoniczne utrudniające osobom z uszkodzoną motoryką ciała integrację społeczną, stosunkowo rzadko jednak w środkach masowego przekazu eksponowane są problemy Głuchych.

Kamieniem milowym w działaniach

na rzecz integracji środowiska osób niesłyszących i uznania ich praw było podpisanie przez Prezydenta RP Bronisława Komorowskiego Ustawy o języku migowym i innych środkach komunikowania się, która weszła w życie z dniem 1 kwietnia 2012 roku. Zgodnie z tym dokumentem osoby z dysfunkcją słuchu mają prawo do swobodnego korzystania z wybranej przez siebie formy komunikowania się z organami administracji publicznej. Język migowy stał się więc w pewnym wymiarze językiem urzędowym, a Głusi zostali uznani za mniejszość kulturową (wyrazem szacunku wobec tej społeczności jest pisanie słowa Głuchy z wielkiej litery). Tym bardziej ważne jest więc to, aby język migowy był nie tylko „mówiony”, ale i pisany.

Pierwszy na świecie sposób zapisu pisma migowego został opracowany w 1974 roku – wymyśliła go amerykańska tancerka Valerie Sutton, która pierwotnie zajmowała się zapisem kroków baletowych. Metoda notacji, nazywana z języka angielskiego *SignWriting* (SW) jest szeroko wykorzystywana przez środowisko osób niesłyszących w USA, Brazylii, Belgii, Danii i Niemczech. *SignWriting* pełni funkcję uniwersalnego alfabetu, za pomocą którego

można zanotować każdy gest, składnię i gramatykę języka migowego. W Polsce notacja ta znana była, niestety, tylko w powoju w środowisku naukowym, bez jej praktycznego wykorzystania w edukacji czy komunikacji osób niesłyszących. Brakowało także programów i materiałów do jej nauki. Centrum Zespołów Analityczno-Strategicznych Sp. z o.o. w partnerstwie z Polskim Związkiem Głuchych oddział Małopolska realizuje innowacyjny projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej pt. „Innowacyjne programy nauczania szansą na awans edukacyjny”.

Projekt zakładał „odkrycie” pisma migowego dla polskiej społeczności Głuchych oraz jego popularyzację. Innowacyjność projektu wyrażona została w kilku wymiarach. *SignWriting* jest nowatorskim i innowacyjnym rozwiązaniem, wciąż rozwijanym oraz udoskonalanym na świecie. Innowacyjność projektu polega na upowszechnianiu i popularyzacji SW w Małopolsce, gdzie do tej pory był on znany jedynie przez wąskie grono specjalistów i naukowców, głównym jego celem było wypracowanie i stworzenie autorskiego, opartego na innowacyjnej metodologii Programu nauczania SW, dostosowanego do polskich standardów dydaktycznych.

W ramach projektu opracowano podręcznik dla nauczyciela i ucznia wraz z zeszytem ćwiczeń oraz przetestowano go w placówkach edukacyjnych zajmujących się kształceniem osób z dysfunkcją słuchu na terenie Małopolski. Nad programem pracowali surdopedagodzy, którzy dokonali uściślenia reguł notacji dla Polskiego Języka Migowego. Stworzony program stanowi pierwszy w Polsce kompleksowy materiał, z którego mogą korzystać nauczyciele osób niesłyszących, głusi uczniowie, a także osoby słyszące uczące się Polskiego Języka Migowego.

SignWriting i opracowany program kształcenia jest narzędziem mającym na celu zwiększenie efektywności i skuteczności nauczania języka migowego, ale także ma pomóc w komunikacji osobom głuchym. W efekcie finalnym ma przeciwdziałać wykluczeniu społecznemu – mówi Katarzyna Podgórska, współautorka podręcznika. – Umiejętność pisania w SignWriting daje szansę na integrację Głuchych ze światem słyszących, pozwala na komunikację w obrębie samej społeczności, np. za pomocą e-maili, a także na szerszy dostęp do literatury.

Stworzony program do nauki notacji języka migowego, został przetesto-

wany w okresie wrzesień 2011 – marzec 2012 w dwóch grupach niesłyszącej młodzieży i jednej grupie surdopedagogów. Jego celem nie była nauka języka migowego, ale nauczanie jego notacji. Struktura przygotowanego podręcznika ułatwia zapamiętywanie i samodzielną pracę ucznia, a treści prezentowane są w trzech wersjach: zapisu w języku polskim, notacji za pomocą SW oraz w formie rysunku, gdzie naszkicowano znaki migowe.

W opinii realizujących projekt wprowadzenie *SignWriting* do kształcenia osób Głuchych i słyszących przyspiesza proces uczenia się języka migowego. Ma to duże znaczenie w grupie dzieci z uszkodzonym słuchem, których rodzice nie znają języka migowego, co często skutkuje brakiem znajomości jakiegokolwiek języka przez takie dziecko. Podczas realizacji projektu zauważono także, że poprzez poznanie mechanizmu notacji uczniowie mogą bardziej skutecznie przyswajając nowo poznawane treści z różnorodnych przedmiotów. *SignWriting* jest szansą na notowanie i pisanie we własnym języku, co niewątpliwie przekłada się na proces uczenia się przez osoby z dysfunkcją słuchu. Notacja pozwala nauczycielowi na przygotowanie materiałów w for-

mie pisemnej w języku migowym, tj.: ćwiczeń, fiszek, plansz, słowników, podręczników, testów czy programów, zaś Głuchemu na notowanie i zapisywanie dowolnej treści w języku migowym, co pozwala na lepsze ich zapamiętanie oraz daje możliwość samodzielnego powtórzenia materiału w domu. Dla uczniów, którzy brali udział w projekcie, umiejętność pisania w *SignWriting* była także powodem do dumy i radości z tego, że również oni mogą pisać we własnym języku.

Jak zauważył Adam Stronido, prezes Małopolskiego Oddziału Polskiego Związku Głuchych: – *Głusi mają prawo do własnego języka i jego notacji. SignWriting jest twórczym kulturotwórczym, dzięki niemu język migowe przetrwał w postaci pisanej, stanowiąc dziedzictwo kultury Głuchych.*

Aktualnie projekt „Innowacyjne programy nauczania szansą na awans edukacyjny” wszedł w Etap upowszechniania, w ramach którego prowadzone są seminaria prezentacyjne *SignWriting*, zachęcające do nauki pisma migowego. Dystrybuowane są ulotki, broszury oraz gadżety z informacjami o projekcie i programie, który można pobrać ze strony projektu signwriting.pl.

Tomasz Załona